

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Puizenbroeklaan

Brugge, West-Vlaanderen

2024K306

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2024

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	14
1.2.3 Archeologisch kader	23
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	30
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de realisatie van een nieuwe verkaveling in Brugge. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 24 477 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt 3800 m².

Er is in het verleden reeds een archeologienota opgemaakt met ID 6859. De huidige archeologienota wordt opgemaakt omwille van een wijziging van het verkavelingsplan.

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woonpark. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

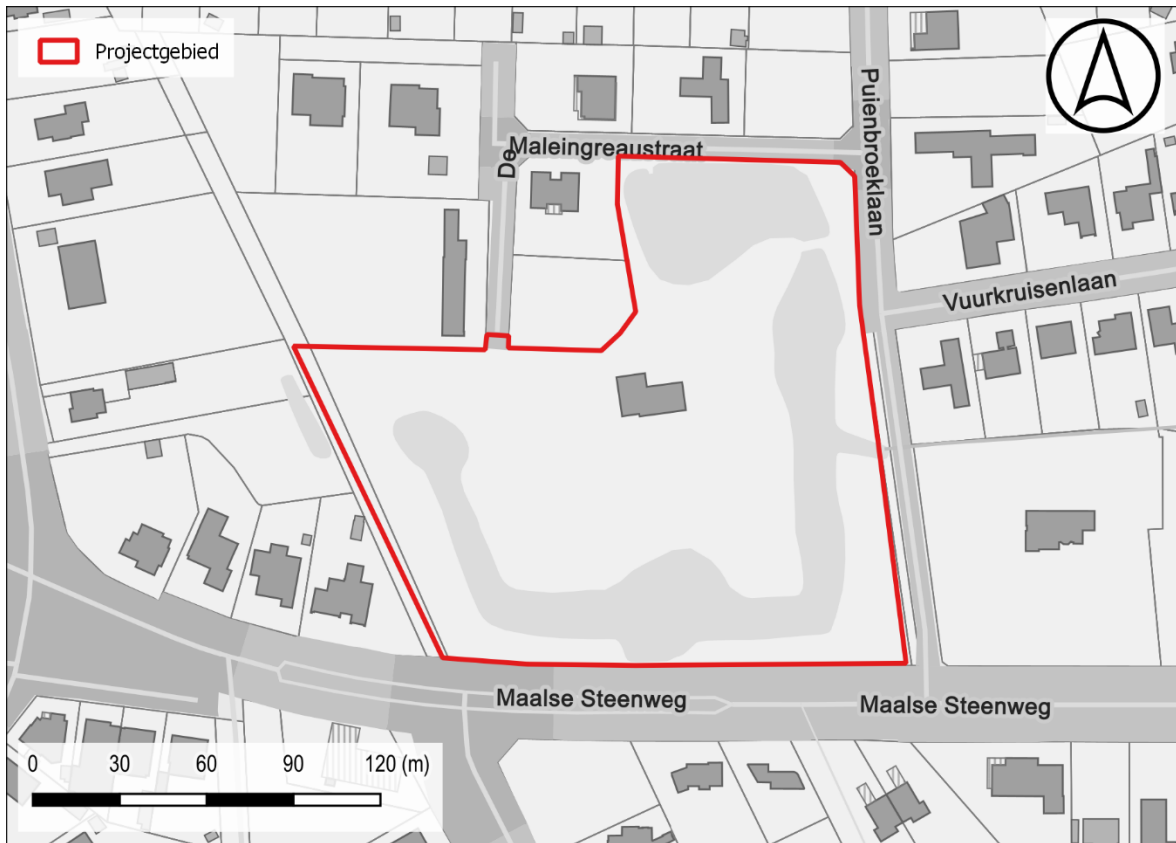
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werkbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

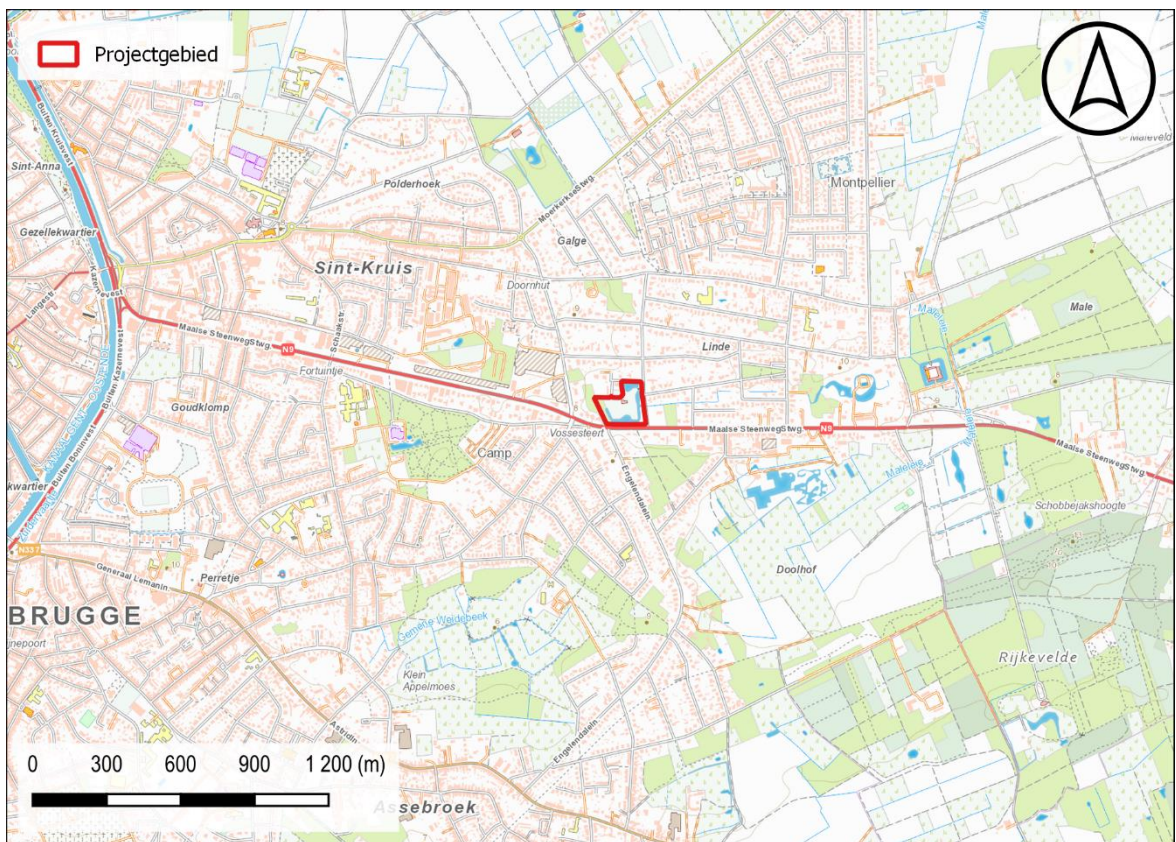
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024K306	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 73107	Y ₁ : 211366
	X ₂ : 73389	Y ₂ : 211562
KADASTER	Brugge, Afdeling 18, Sectie B, nr. 222p Figuur 1	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 *Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied*

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 *Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO*

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

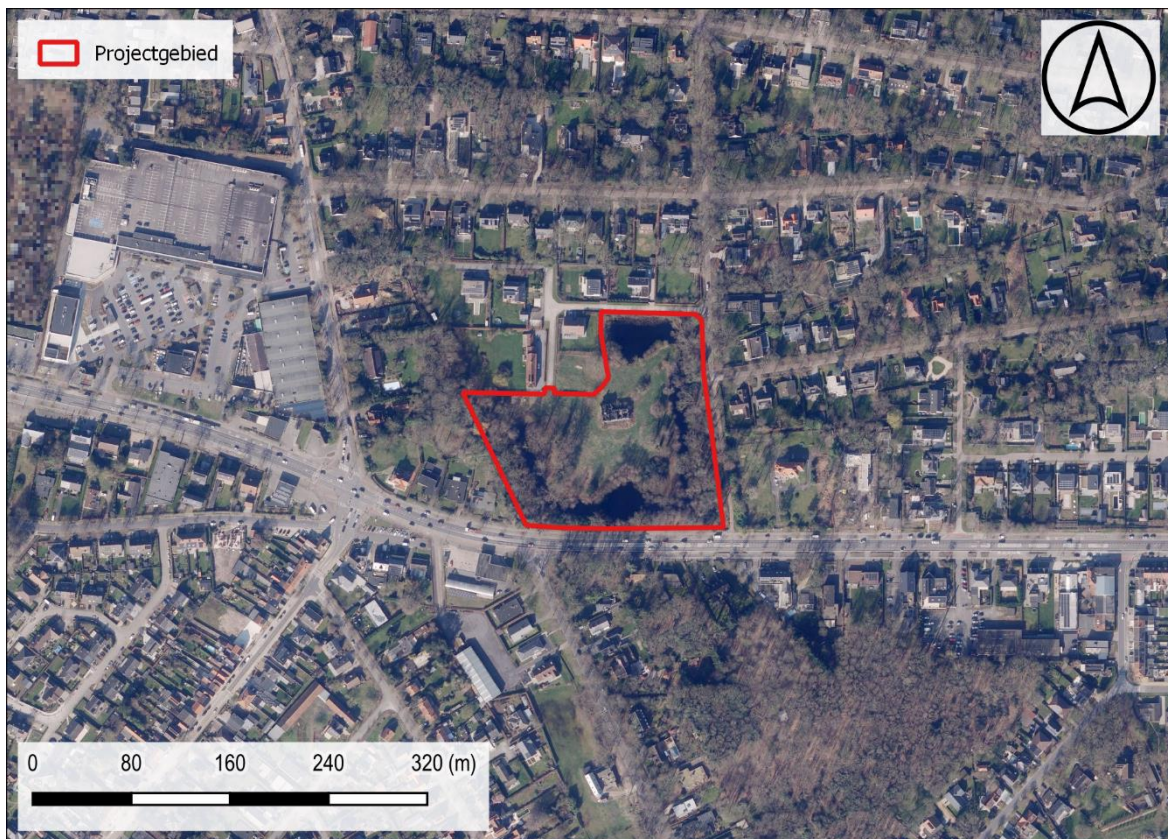
1.1.3.1 *Archeologische voorkennis*

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 *Ruimtelijke situering*

Het onderzoeksterrein is gelegen in Sint-Kruis, deelgemeente van Brugge, in de provincie West-Vlaanderen. Sint-Kruis grenst ten westen aan Brugge, ten noordwesten aan Sint-Jozef en Koolkerke ten noordoosten aan Vivenkapelle ten oosten aan Moerkerke en ten zuiden aan Sijsele, Oedelem en Assebroek.

Het onderzoeksterrein situeert zich ter hoogte van het voormalige kasteeldomein Puienbroek en is omgeven door de Maalse Steenweg ten zuiden, de Puienbroeklaan ten oosten en de De Maleingreastraat ten noorden. In het westen sluit de onderzoekzone aan bij tuinpercelen. De stadskern van Brugge (Markt) situeert zich ca. 3,2 kilometer ten westen. De dorpskern van Sint-Kruis situeert zich ca. 1,5 kilometer ten noordwesten

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

Er is in het verleden reeds een archeologienota opgemaakt met ID 6859. De huidige archeologienota wordt opgemaakt omwille van een wijziging van het verkavelingsplan.

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling van 4 loten met bijhorende infrastructuur. In een zone van ca. 3800 m² wordt uitgegaan van een integrale versterking van het terrein. Buiten deze zone mogen geen bodemingrepen plaatsvinden en dient het bestaande groen gevrijwaard te worden. Dit is ook op die manier opgenomen in de verkavelingsvoorschriften.

Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

Figuur 5: Inplantingsplan

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied is gelegen op de dekzandrug Maldegem-Stekene. Op het detailbeeld van het DHMV is te zien dat het projectgebied zich situeert op een hoogteligging van ca. 6.5 tot 7.5 m TAW. De gracht en de vijvers zijn duidelijk zichtbaar.

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Oedelem** (Formatie van Aalter). De Formatie van Aalter bestaat voornamelijk uit ondiep-mariene of kustnabije zandige sedimenten en komt enkel voor in het noordoosten van West-Vlaanderen en het noordwesten van Oost-

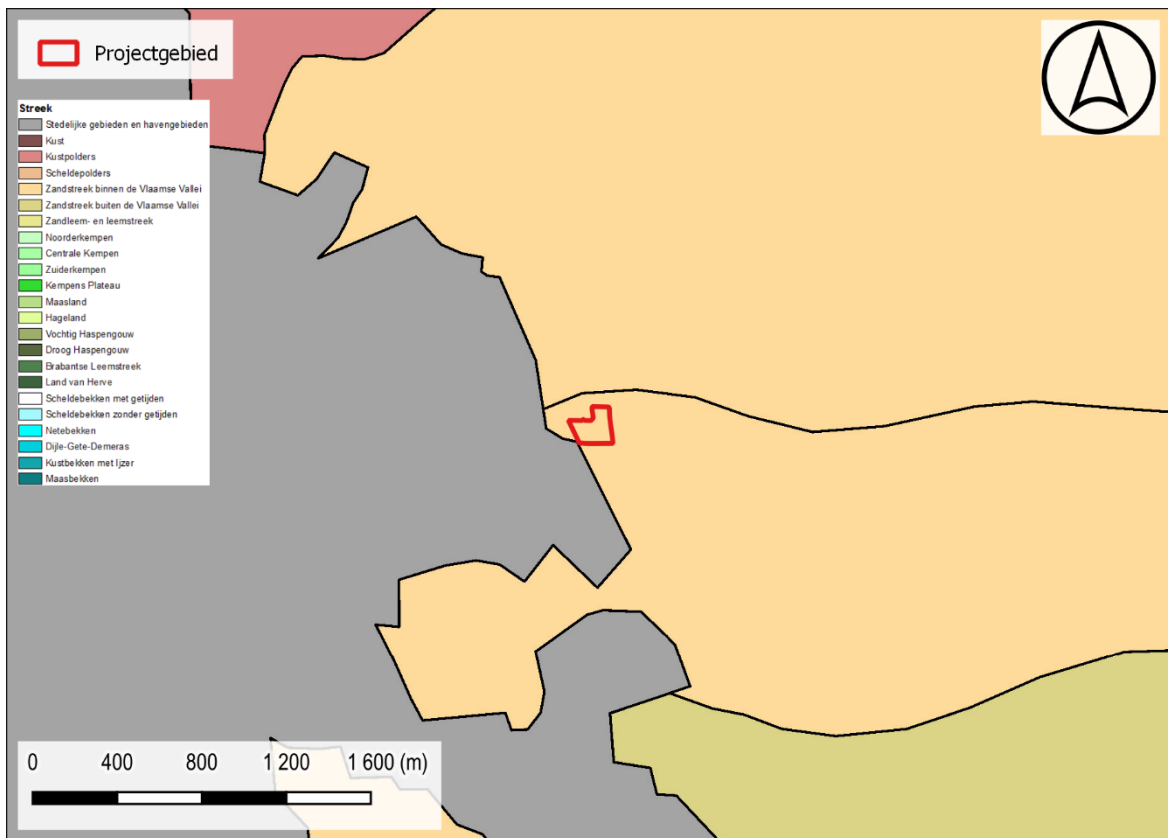
Vlaanderen. Het **Lid van Oedelem** bestaat uit een grijs fijn zand dat bovenaan zeer fossilhoudend is. Er kunnen drie niveaus met kalkzandsteenbanken voorkomen. Het lid is gesedimenteerd in distributiegeulen in een wadden- of riviermondingsomgeving, terwijl verder naar het oosten (in de streek rond Gent) er eerder lagunaire omstandigheden heersten.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 13**. Dit type bestaat uit een basis van getijdenafzettingen van het Eemiaan (marien en estuarien) gevolgd door een fluviaatiele afzetting van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting (zand tot silt) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. In deze eolische afzetting kunnen eventuele hellingsafzettingen voorkomen en lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn.

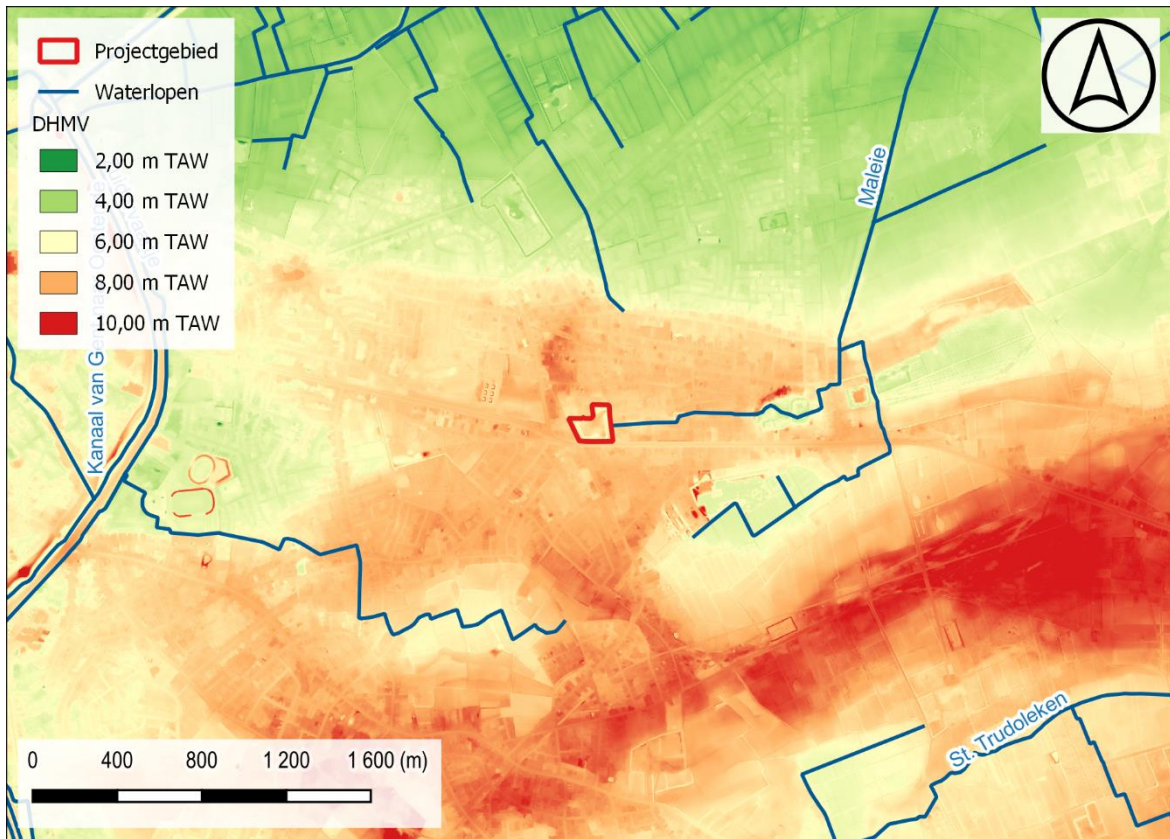
Het bodemtype **OT** is een sterk vergraven grond waarbij de natuurlijk aanwezige bodem volledig verstoord kan zijn

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

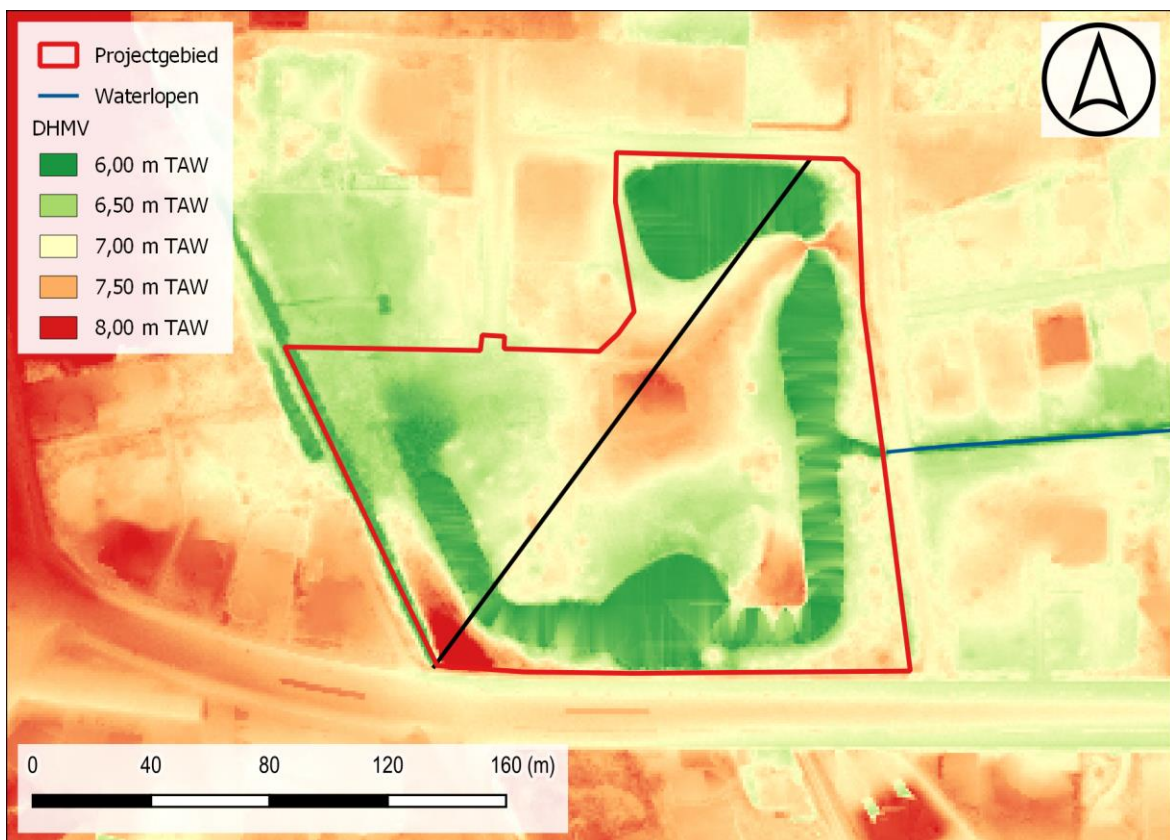
Het bodemtype **ZDp(o)** is een matig droge tot matig natte zandbodem zonder profiel met sterke antropogene invloed.

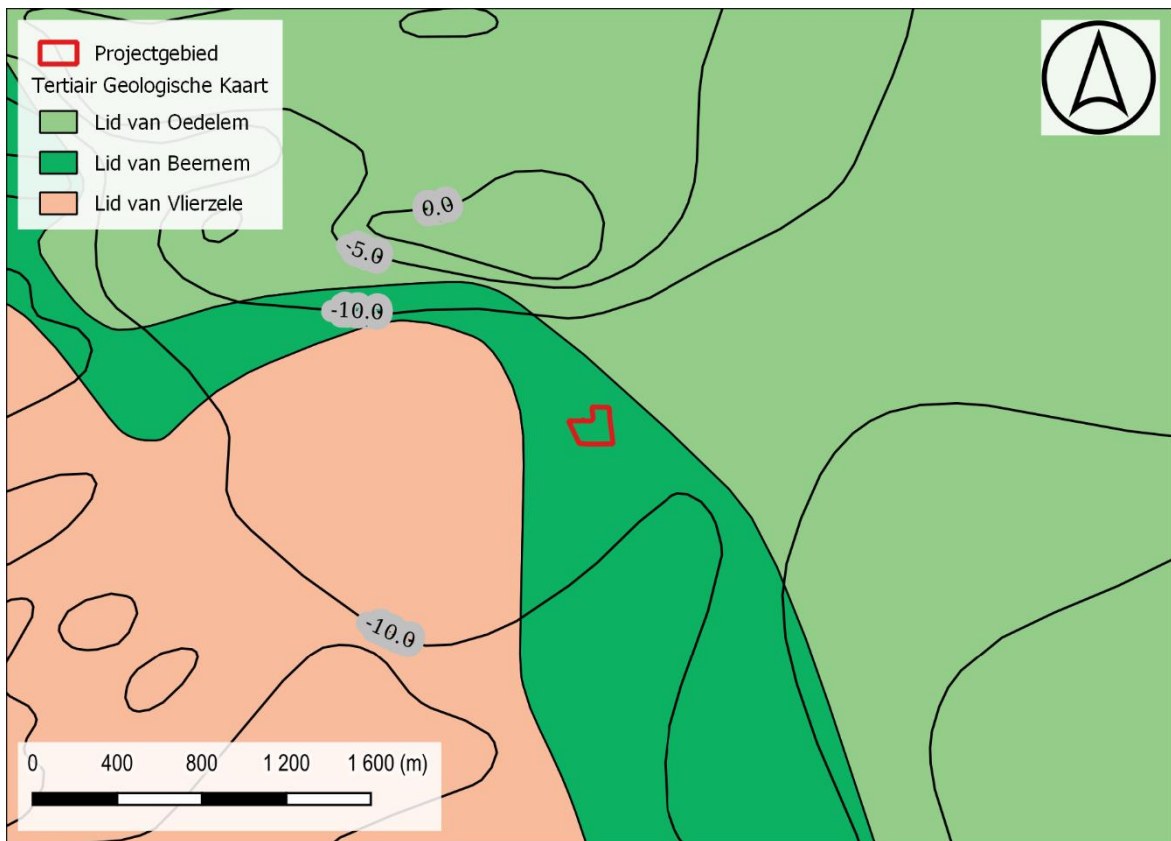
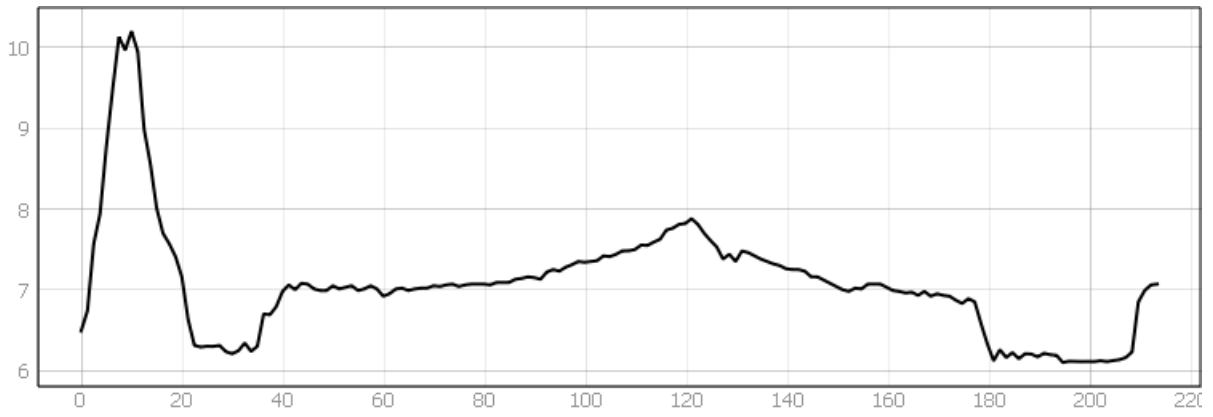
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

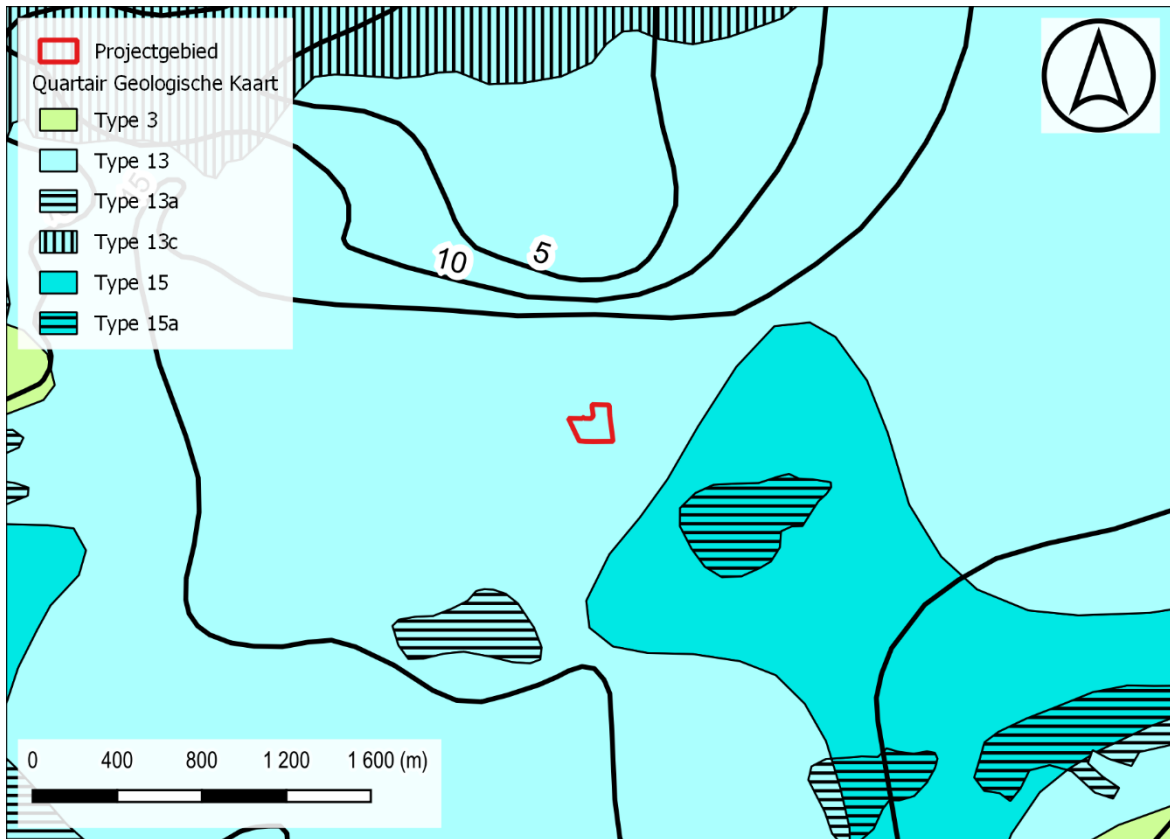
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

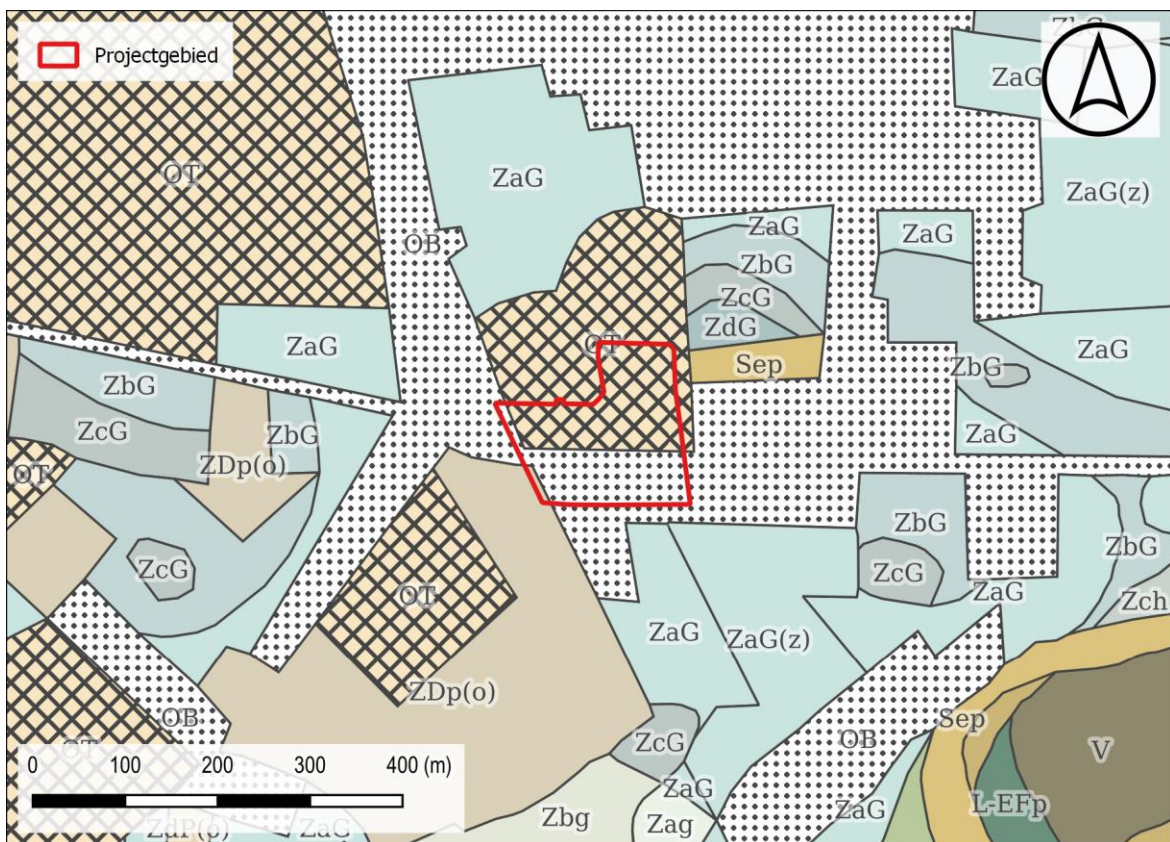
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).

1.2.2 Historisch kader

Vondsten in het Rijkveldebos en het Veltembos wijzen op eventuele bewoning in de hoger gelegen zandstreek tijdens de prehistorie. Uit de Romeinse periode dateren het tracé van de Aardburgseweg en de Moerkerkse Steenweg. Er is een hypothese dat ook de Antwerpse heerweg teruggaat tot de Romeinse tijd. Sint-Kruis maakt tijdens de vroege middeleeuwen deel uit van het koninklijk domein Sijsele dat samen met Weinebrugge en Snellegem de Pagus Flandrensis vormde. De toponiemen Rooigem, Veltem en Warrem wijzen op Frankische vestigingen. Tijdens de invallen van de Noormannen in de 9de en 10de eeuw is waarschijnlijk het Kasteel van Male ontstaan als onderdeel van de verdedigingslinie langs de toenmalige kustlijn.

De eerste betrouwbare en schriftelijke vermelding van Sint-Kruis dateert van 1089. De aanleg van de tweede stadsomwalling snijdt de parochie in twee: een gedeelte intra muros en een gedeelte extra muros. Het grondgebied van het huidige dorp viel onder het rechtsgebied van vijf verschillende heerlijkheden: het Proosse, het Kanunnikse, het Sijseelse, Male en Vive. In de Watering van de Broek ontstaan na de inpoldering van het kustgebied enkele grote boerderijen en pachthoven. Vaak zijn deze omwalde hofsteden eigendom van Brugse poorters met naast het neerhof een opperhof als buitenverblijf. Enkele buitenverblijven worden uitgebouwd tot kasteeldomeinen zoals 'Puyenbroek'. Male is in de 14de eeuw de geliefkoosde verblijfplaats van de graven van Vlaanderen.

In 1558 verkoopt Filips II de heerlijkheid Male aan de Spaanse edelman Jehan Lopez Gallo, die het kasteel heropbouwt. Reeds in 1560 krijgt Male het statuut van een baronie. Het buitengoed 'De Vijvers' langs de Maalse Steenweg wordt voor het eerst vermeld in de 16de eeuw. Gedurende de 16de en de 17de eeuw krijgen de inwoners het zwaar te verduren door allerlei oorlogen. De verwoesting van het platteland dompelt de bevolking in armoede. Vele gronden liggen er verlaten bij.

In de 18de eeuw verbouwen adellijke grootgrondbezitters hun bestaande kastelen tot luthoven. In 1769 wordt onder Oostenrijks bewind de oude Antwerpse Heerweg (huidige Maalse Steenweg) rechtgetrokken en heraangelegd met kasseien. Ook in de 19de eeuw blijft Sint-Kruis een landelijke gemeente met talrijke boerderijen die vooral in de Broek liggen. De gemeente vormt een aaneenschakeling van kasteeldomeinen en bos-, meers- en landbouwgebieden met daartussen kleine woonkernen.

De Kasteelsite Puyenbroek was gelegen in het westelijk deel van het Park van Male, en was oorspronkelijk via een landweg verbonden met de Kruispoort (Brugge). Deze landweg is vernoemd op een kaart uit 1690. De eerste vermelding van het domein is in een Brugse stadsrekening van 1288. In 1450 wordt de kasteelsite vermeld in het archief van Sint-Donaas als 'landts ende huusen ende boomen ghenamt puwenbrouck.' Het kasteel is tevens aangeduid op de kaart van Pieter Pourbus.

Een vroeg 19de -eeuwse kaartkopie toont de contour van een L-vormig landhuis binnen de kasteelsite. In de noordelijke zone situeert de kaart een aantal bijgebouwen. Deze toestand wordt bevestigd door een detail van een kopie daterende uit 1822 van 18e-eeuwse kaarten en de Ferrariskaart. Binnen de contour van de onderzoekzone worden allicht een aantal grachten en structuren aangesneden. 19de -eeuwse cartografische indicatoren geven grachten en een kasteelgebouw (met mogelijk bijgebouwen) weer binnen de contour van de onderzoekzone.

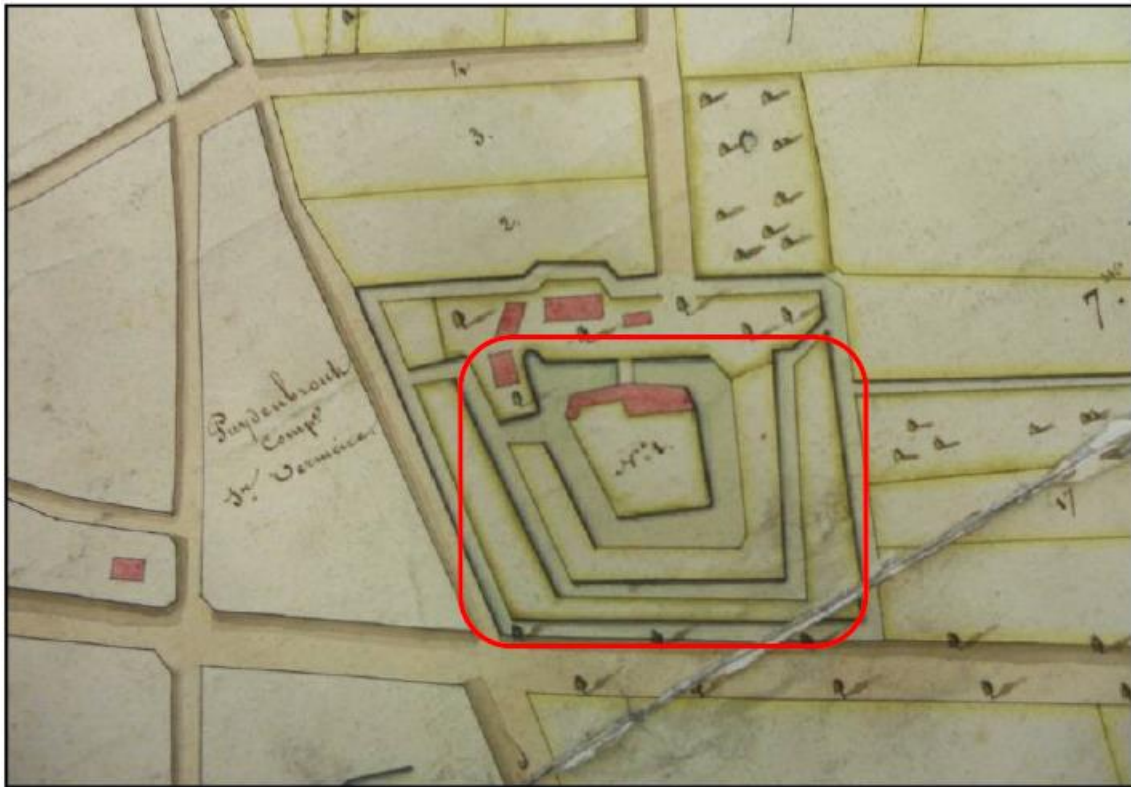
In 1932 wordt het kasteel afgebroken en komt er op dezelfde plaats een villa ontworpen door architect Maurice Fetu, afkomstig uit Gent. Vlak voor en vooral na WO II wordt het oostelijk deel van het kasteeldomein verkaveld.

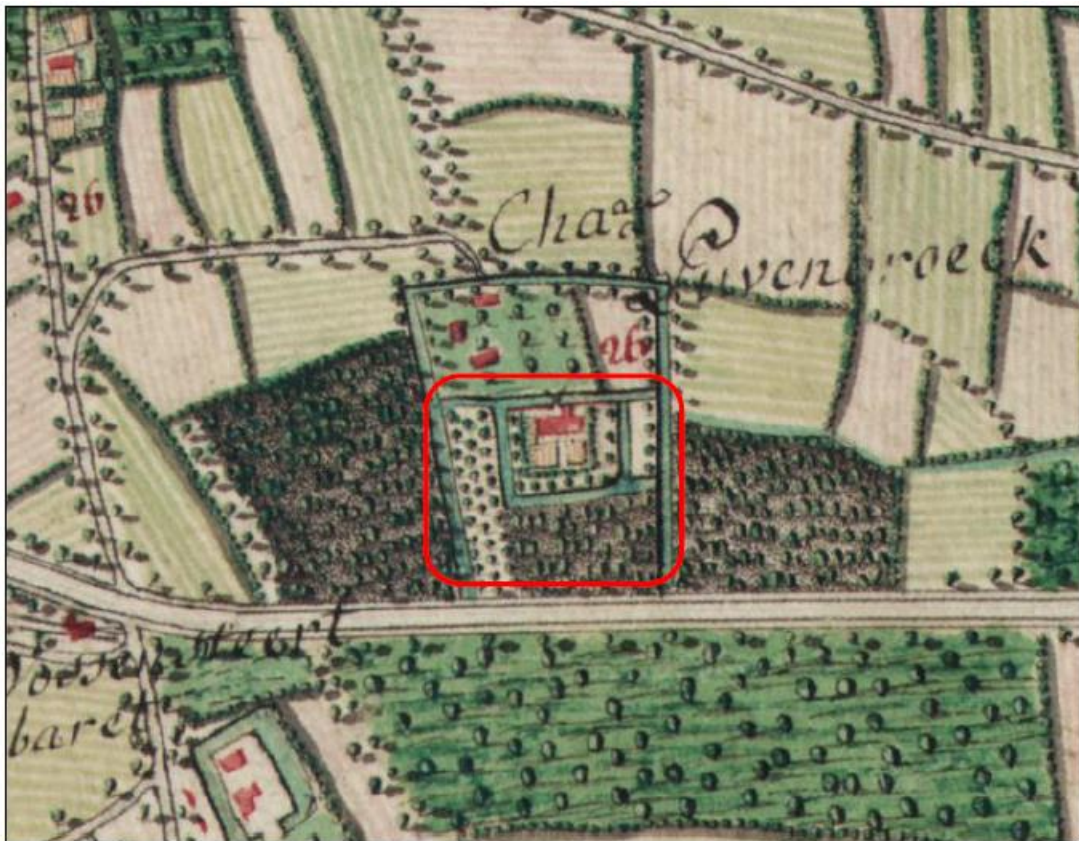
Figuur 12: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597 (Bron: Kaartenhuis Brugge).

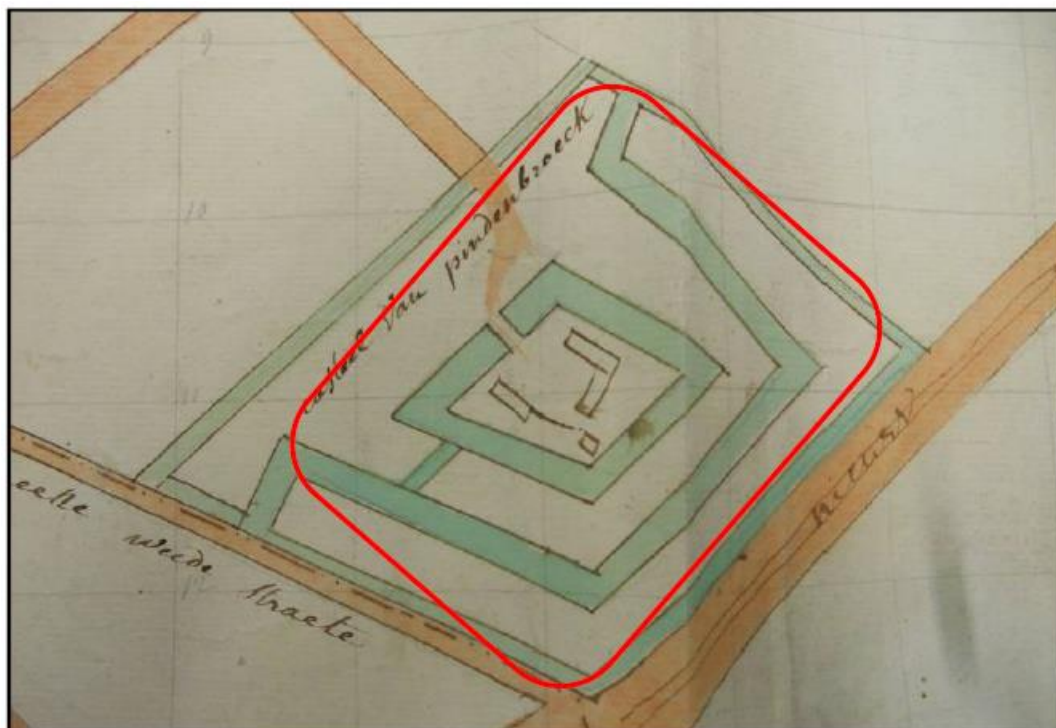
Figuur 13: Detail van een vroeg-19de-eeuwse kopie van een oudere kaart - mogelijk begin 18de eeuw. (Bron: Rijksarchief Brugge, Verzameling kaarten en plannen, collectie Karel Mestdagh (inv. 81), kaartnummer 2419b).

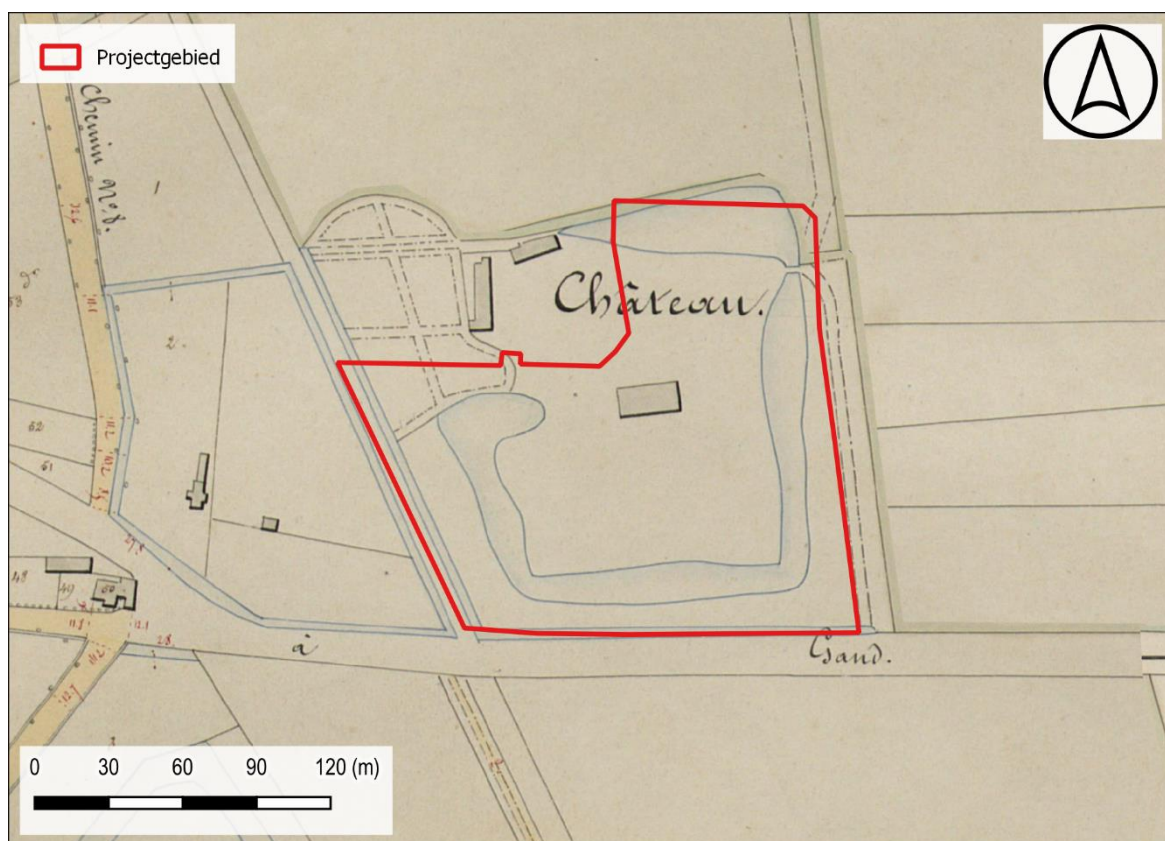
Figuur 14: Een detail van een kopie daterende uit 1822 van 18de-eeuwse kaarten (1712 en 1787) met de baronie van Male, toont het kasteel met bijgebouwen (Bron: Rijksarchief Brugge, Verzameling kaarten en plannen (inv. 113), kaartnummer 531).

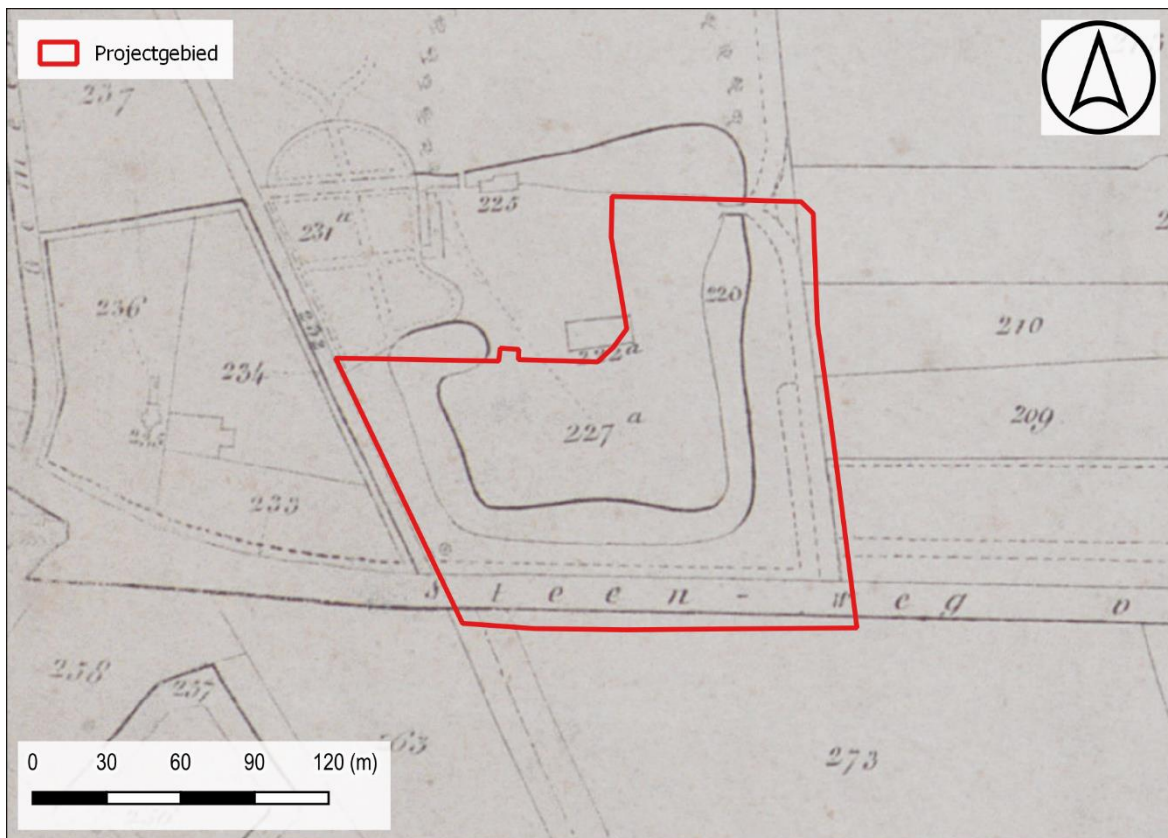
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

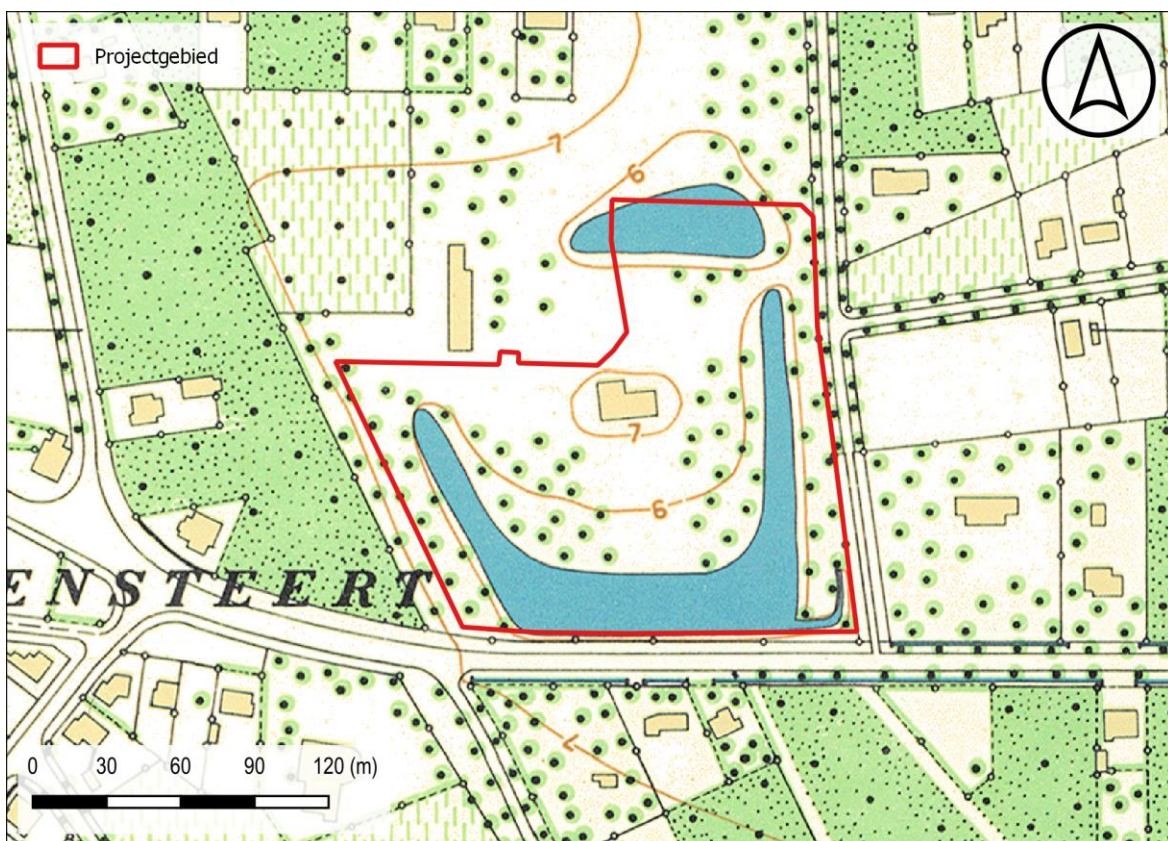
Figuur 16: Detail van een kaart uit 1833 waarop de site is afgebeeld (Bron: Rijksarchief Brugge, Verzameling kaarten en plannen (inv. 113), kaartnummer 118).

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (© geopunt)

De orthofoto-sequentie heeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contouren van de onderzoekzone gedurende de laatste decennia. Centraal binnen het onderzoeksterrein situeert zich een villa uit 1932 met omliggende verharding. Aan de randen van het plangebied zijn grachten aanwezig en rondom deze grachten is er dichte vegetatie waarneembaar in de vorm van boomgroei. De centrale zone bestaat voornamelijk uit grasland. Tot de orthofoto van 2000-2003 situeert zich een tennisplein in het noordwestelijk deel van het plangebied.

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomosaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

Figur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

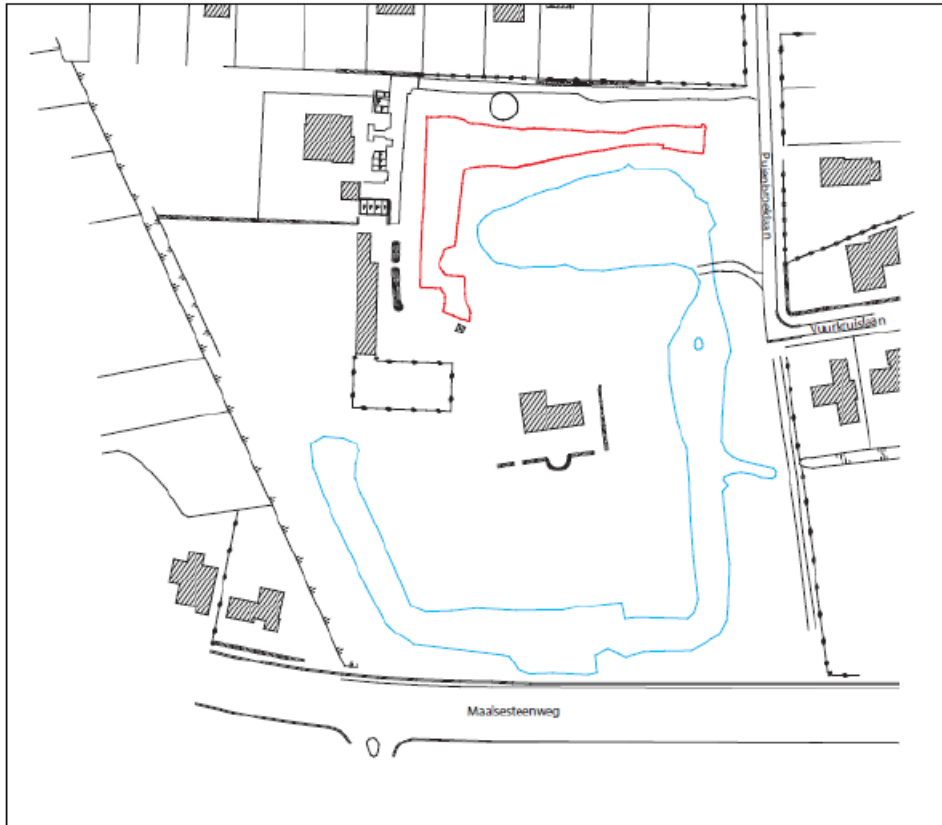
Op het plangebied zelf is in het verleden nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Direct ten noorden werd in 2013 een opgraving uitgevoerd door Groep Monument nv. (zie hieronder - CAI 163458). Circa 700m ten zuidwesten van het plangebied werd reeds een laatmiddeleeuwse hoeve met walgracht onderzocht (CAI 164764). Verder wijzen de gekende waarden opgenomen op het kaartbeeld van de Centraal Archeologische Inventaris hoofdzakelijk op (laat-)middeleeuwse vindplaatsen. Op basis van enkele veldprospecties kan echter ook menselijke aanwezigheid vanaf het mesolithicum in de ruime regio aangetoond worden.

CAI ID 163458:

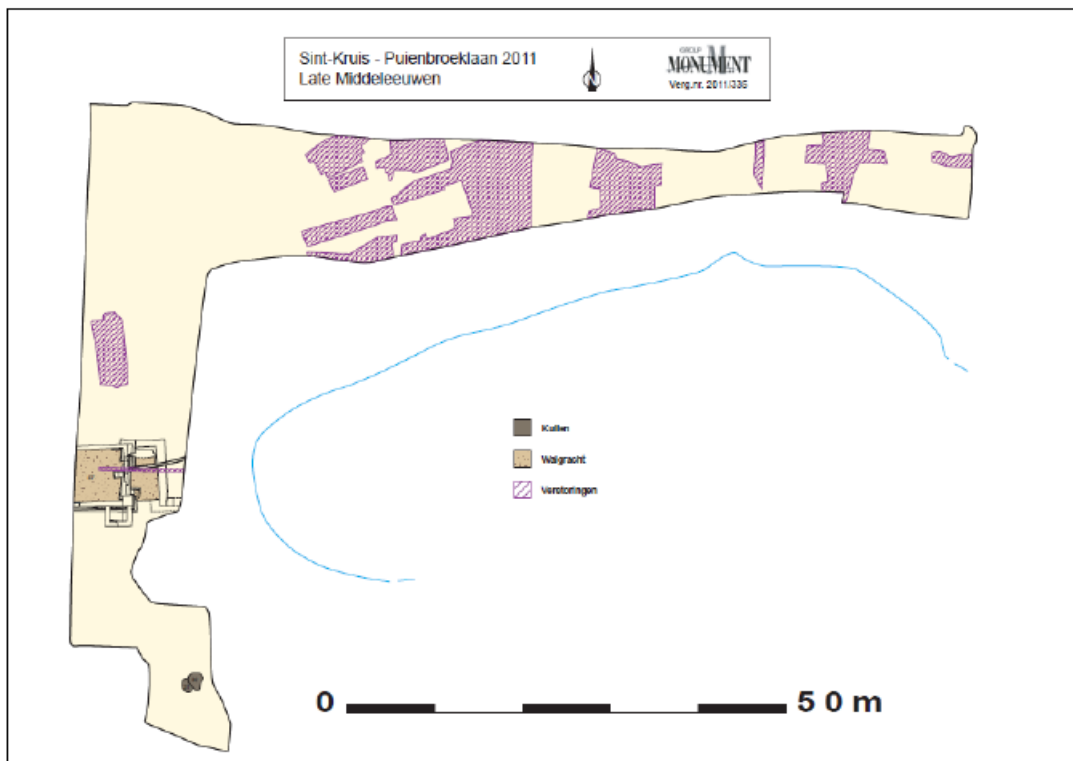
Het uitgevoerde onderzoek ten noorden van het onderzoeksterrein heeft aangetoond dat zich binnen het plangebied een aantal relevante sporen situeerden. Vooreerst werd tussen de restanten van een latere hoeve een walgracht aangesneden die mogelijk teruggaat tot de 14de eeuw. Uit de doorsnede ervan blijkt dat deze is gedempt en dat er nadien twee minder brede grachten zijn in uitgegraven. De vulling toont aan dat de grachten regelmatig geruimd moeten zijn geweest.

Het dempen van deze grachten gebeurde in de 18de eeuw en ter hoogte van de onderzoekzone werden een aantal structuren gebouwd. Hierbij werd de walgracht kleiner, en verlegd naar het noorden van de hoeve. Uit de walgracht werden een ruim aantal aardewerkvondsten gerecupereerd die nog verder dienen onderzocht te worden. In de restanten van de hoeve zelf konden drie fasen onderscheiden worden, waarvan kan gesteld worden dat de oudste fase een oorsprong in de 18de eeuw kent. Aangezien er gebouwd werd op een gedempte gracht hadden de steunberen en hoekstructuren eerder een verstevigend en stabiliserend karakter dan een defensieve functie. In een tweede en derde fase zijn de bakstenen van een kleiner formaat en werd min of meer gebouwd op oudere funderingen. De fasen zijn geënt op een rechthoekige basis en kunnen gekoppeld worden aan de historisch-cartografische indicatoren. Op basis van het aardewerk kan gesteld worden dat de bewoners een welvaart moeten genoten hebben. Tevens zijn een aantal postmiddeleeuwse greppels en kuilen geattesteerd waarvan de functie nog onduidelijk blijft.²

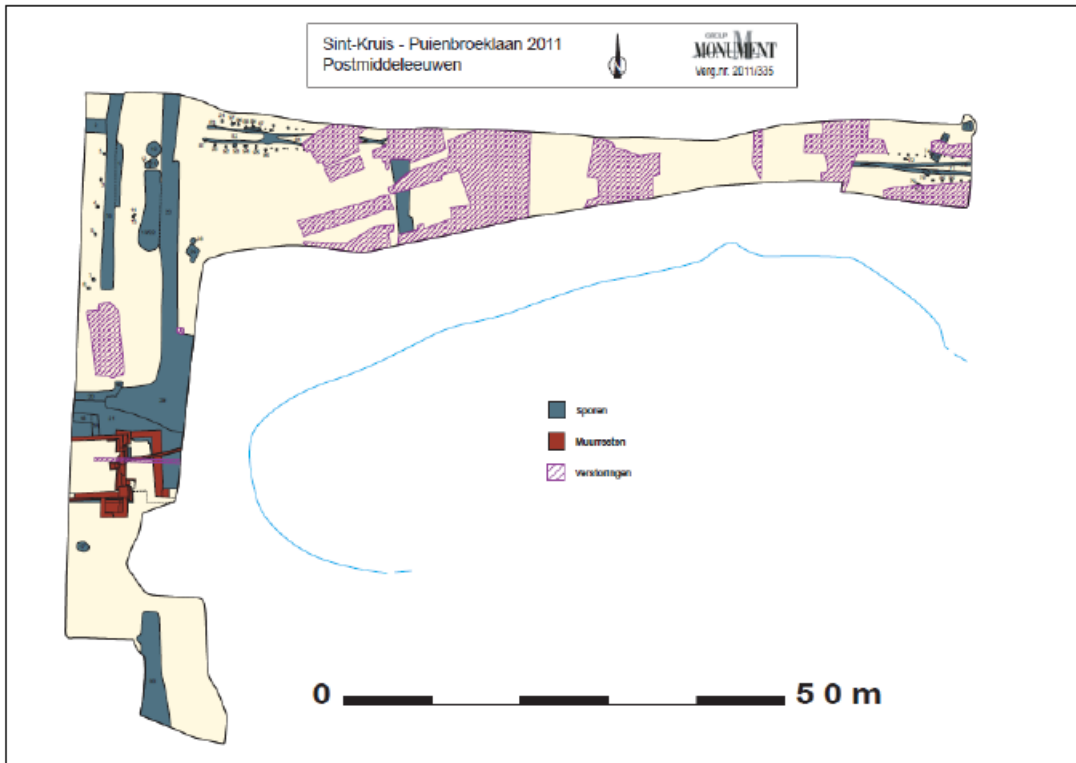
² Roelens, F. & Wyns, G, Archeologische opgraving Puienbroeklaan Sint-Kruis, Basisrapport, Monument – Vandekerckhove, Rapport 2013/02, p. 45.

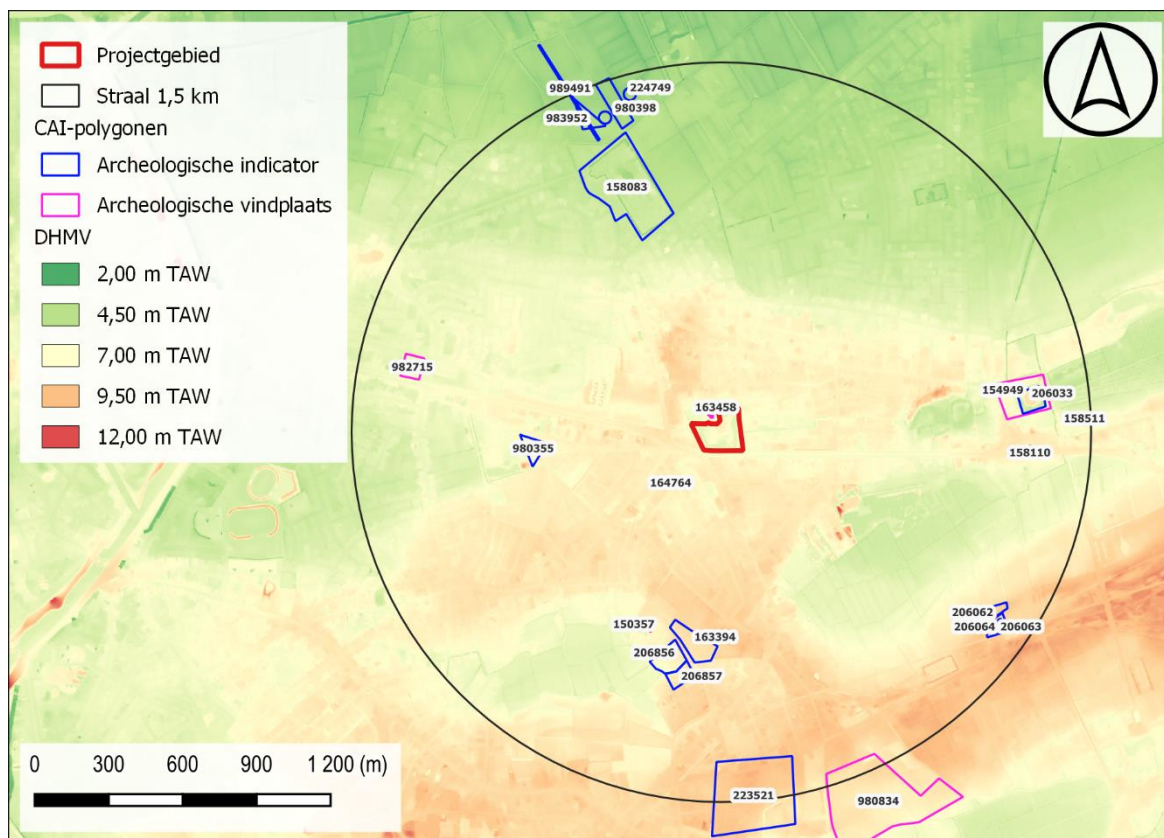
Figuur 25: Situering projectgebied opgraving Monument.

Figuur 26: Sporen late middeleeuwen.

Figuur 27: Sporen post-middeleeuwen.

Figuur 28: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Vindplaatsen

150357	Mechanische prospectie (2009); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht. Enkel aan de noordwestzijde werd de gracht deeltijds aangesneden (+ scherven rood aardewerk 16de/17de eeuw) Bron: Hillewaert, B., Huyghe, J. Van Besien, E. & Decraemer, S. 2010: Middeleeuwse onderzoeksresultaten uit kleinschalig onderzoek in Brugge (W.-VI.), <i>Archaeologia Mediaevalis</i> 33, 90-94.
154949	Opgraving; NK: 15 meter Volle middeleeuwen: versterkt kasteel – Fase 1 (kleine vierkante bakstenen toren + kelders), Fase 2 (poortdonjon), Fase 3 (hoektorentjes) – Op de binnenkoer: grondvesten van een romaans gebouw van 12 meter breed, onder de steunberen waren zware houten palen ingeheid. In latere tijd werden de muren doorbroken door zware funderingsblokken bestaande uit herbruikte veld – en kalksteen alsmede uit nieuwe moefen. Bron: Doperé, F. & Ubregts, W.1991: De donjon in Vlaanderen. <i>Architectuur en wooncultuur. Acta Archaeologica Lovaniensia Monographiae</i> 3, Leuven, p. 228-229.
163458	Opgraving (2011); NK: 15 meter

	Late middeleeuwen: twee mogelijke 14de eeuwse kuilen en gracht, verstoord door de latere postmiddeleeuwse bewoning. 18de eeuw: alleenstaande site met walgracht Bron: Wyns G. Roelens, F. 2013. Archeologische opgraving Sint-Kruis Puienbroeklaan (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport Afdeling archeologie rapport 2013/02, Ingelmunster.
164764	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht Bron: Verwerft, D., Lambrecht, G. 2012 Resultaten archeologische proefonderzoek Ter Lo, Brugge.
980834	Opgraving (2020) Middeleeuwen: sporen van bewoning – resten van de Sint-Niklaaskapel Bron: Weyts, L. & Vanhoutte, C. 2020: Archeologische opgraving Ieper - Kaaistraat 17 (prov. West-Vlaanderen). Archeologische opgraving archeologierapport, Ingelmunster.
982715	Mechanische prospectie (2021) Verstoringsen

II. Indicatoren

158083	Indicator cartografie; NK: 15 meter 16de eeuw: Omwald kasteel met ten oosten een neerhof met poortgebouw.
158110	Toevalsvondst (1987); NK: 250 meter Late middeleeuwen: ongeveer 200 munten in een potje met een beurs in vlas. Bron: Haeck, A. 1996: Middeleeuwse muntschatten gevonden in België (750-1433), Cercles d'études numismatique travaux, 13.
158511	Metaaldetectie; NK: 150 meter 15de eeuw: sleutelinsigne uit koper of brons Bron: anonieme metaaldetectoerist
163394	Veldprospectie (1983); NK: 15 meter Steentijd: 2 kernen, 2 afslagen, waaronder 1 geretoucheerd en 5 fragmenten verbrande vuursteen.

	Late middeleeuwen: grote hoeveelheid reducerend gebakken aardewerk, vroeg steengoed, Siegburg aardewerk. Nieuwe tijd: oxiderend rood gebakken aardewerk en steengoed.
206033	Luchtfotografie Onbepaald
206062	Luchtfotografie Percellering
206063	Luchtfotografie Bronstijd: grafheuvel
206064	Luchtfotografie; NK: 15 meter Nieuwste tijd: kavelstructuren
206856	Veldprospectie (1983); NK: 15 meter Steentijd: geretoucheerde afslag en 9 verbrande fragmenten, fragment van een gepolijste bijl in beige vuursteen. Late middeleeuwen: reducerend gebakken aardewerk, vroeg steengoed, Siegburg steengoed Nieuwe tijd: steengoed, oxiderend gebakken aardewerk
206857	Veldprospectie (1983); NK: 15 meter Laat-Mesolithicum: rechthoekig trapezium, lichtbruine vuursteen – schrabber, 5 afslagen, microkling. Late middeleeuwen: reducerend gebakken aardewerk, vroeg steengoed, Siegburg steengoed Nieuwe tijd: steengoed, oxiderend gebakken aardewerk
223521	Indicator cartografie Veldslag uit 1865
224749	Metaaldetectie 2019 14^e eeuw: zilveren denier
980355	Metaaldetectie Verschillende metalen voorwerpen
980398	Metaaldetectie

	Munt uit 13 ^e eeuw
983952	Metaaldetectie Munt uit late middeleeuwen
989491	Metaaldetectie Verschillende metalen voorwerpen
989513	Metaaldetectie Munt uit 14 ^e eeuw

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling op het voormalig kasteeldomein 'Puienbroek', aan de Puienbroeklaan te Sint-Kruis, deelgemeente van Brugge. Het terrein wordt heden ingenomen door bomen, waterpartijen een woonhuis en voormalig koetshuis. De gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt 3800 m².

Er is in het verleden reeds een archeologienota opgemaakt met ID 6859. De huidige archeologienota wordt opgemaakt omwille van een wijziging van het verkavelingsplan.

Landschappelijk gezien is Brugge gelegen op de overgang tussen de Vlaamse zandstreek en de kustpolders. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het Weichseliaan die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan bovenop getijdenafzettingen van het Eemiaan. Dit impliceert een relatief oppervlakkige archeologische situatie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor. Over het sediment is geen informatie voor handen. Het bestaat naar alle waarschijnlijkheid uit zand. Circa 60% van het plangebied is volgens de bodemkaart gelegen in 'vergraven grond' (code: OT). Onderzoek direct ten noorden van het plangebied heeft echter aangetoond dat deze vergraving het archeologisch erfgoed niet heeft aangetast. Wel is er sprake van een A-C profiel, wat enige mate van aftopping doet vermoeden maar niet in die mate dat verder archeologisch onderzoek niet zinvol kan zijn. Verder werd ook enig lokaal bewaard microreliëf waargenomen met een dunne stabilisatiehorizont. Nader onderzoek wees niet op de aanwezigheid van een artefactensite.

Historische en cartografische bronnen wijzen op een rurale omgeving. Op de Ferrariskaart, maar vooral op jongere kaarten is duidelijk dat zowel de oude bebouwing, evenals de omwalling binnen het plangebied valt. Er mag van uitgegaan worden dat hiervan nog resten bewaard zullen zijn in de ondergrond.

Op het plangebied zelf is in het verleden nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Direct ten noorden werd in 2013 een opgraving uitgevoerd door Groep Monument nv. Hierbij werden resten van de postmiddeleeuwse bewoning onderzocht, maar werden eveneens indicaties voor menselijke aanwezigheid in de late middeleeuwen geregistreerd (CAI 163458). Circa 700m ten zuidwesten van het plangebied werd reeds een laatmiddeleeuwse hoeve met walgracht onderzocht (CAI 164764). Verder wijzen de gekende waarden opgenomen op het kaartbeeld van de Centraal Archeologische Inventaris hoofdzakelijk op (laat-)middeleeuwse vindplaatsen. Op basis van enkele veldprospecties kan echter ook menselijke aanwezigheid vanaf het mesolithicum in de ruime regio aangetoond worden.

Concreet is er een reëel trefkans inzake archeologisch erfgoed, met name resten van het laatmiddeleeuwse en vroegmoderne kasteeldomein. Uiteraard zijn resten uit andere perioden niet uit te sluiten. Op basis van de beschikbare gegevens kan uitgegaan worden van een situatie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor. Onderzoek in de directe nabijheid van het plangebied geeft aan dat het oorspronkelijke bodemprofiel mogelijk wat is afgetopt maar wijst niet op verregaande verstoring van het bodemarchief. De geplande ingrepen zijn van die aard dat in-situ bewaring niet mogelijk is. De meest geschikte onderzoeksmethode is een proefsleuvenonderzoek over de gehele oppervlakte waar de ingrepen plaatsvinden.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Roelens, F. & Wyns, G, *Archeologische opgraving Puienbroeklaan Sint-Kruis*, Basisrapport, Monument – Vandekerckhove, Rapport 2013/02, p. 13.

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerendergoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerendergoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Inplantingsplan	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	11
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).	12
Figuur 11: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597 (Bron: Kaartenhuis Brugge).	15
Figuur 12: Detail van een vroeg-19de-eeuwse kopie van een oudere kaart - mogelijk begin 18de eeuw. (Bron: Rijksarchief Brugge, Verzameling kaarten en plannen, collectie Karel Mestdagh (inv. 81), kaartnummer 2419b).	15
Figuur 13: Een detail van een kopie daterende uit 1822 van 18de-eeuwse kaarten (1712 en 1787) met de baronie van Male, toont het kasteel met bijgebouwen (Bron: Rijksarchief Brugge, Verzameling kaarten en plannen (inv. 113), kaartnummer 531).	16
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	16
Figuur 15: Detail van een kaart uit 1833 waarop de site is afgebeeld (Bron: Rijksarchief Brugge, Verzameling kaarten en plannen (inv. 113), kaartnummer 118).	17
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	17
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)	18
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (© geopunt)	18
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)	19
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)	20
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)	20
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)	21
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)	21
Figuur 24: Situering projectgebied opgraving Monument.	24
Figuur 25: Sporen late middeleeuwen.	24
Figuur 26: Sporen post-middeleeuwen.	25
Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	26

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

